

De feiten

KUNST
Omer Fast

Kunstenars die film of video maken in de tentoonstellingspraktijk vallen nogal eens tussen wal en schip, en dat is jammer, want het werk van makers als Aernout Mik, Fiona Tan of Yael Bartana is technisch en cinematografisch van zeer hoge kwaliteit. Misschien is het wel daarom dat zulke kunstenaars de stap maken naar het gangbare formaat van de bioscoopfilm en de vertoning op het grote doek.

Ik vermoed dat het niet lang duurt of ook Omer Fast maakt die stap. Fast (1972) is een Israëliisch kunstenaar, opgeleid in New York, die de afgelopen tien jaar een buitengewoon sterk oeuvre heeft gebouwd. Zijn werk combineert video, film, televisie, archiefbeelden, journalistiek en theater tot producties waarin vernuftig en intens wordt omgegaan met hoe wij het verleden beleven en hoe wij daar verhalen over vertellen. Bijvoorbeeld: *Spielberg's List* uit 2003. Daarin interviewde Fast in Krakau een serie Poolse figuranten van Spielbergs *Schindler's List*. Sommige spreken alleen over die ervaring, andere echter hebben de oorlog zelf meegemaakt en vertellen ook daarover. Fast mengt die getuigenissen zodanig door elkaar dat in de

film beide gebeurtenissen tot één ervaring worden samengevoegd. De verwarring wordt nog groter, omdat de ondertiteling wordt gemanipuleerd, zodat er ruis ontstaat tussen wat er gezegd wordt en wat wij daarvan in vertaling meekrijgen. Dat is onthutsend; je realiseert je echter dat voor de generaties die na de oorlog zijn geboren er nauwelijks verschil kan zijn tussen de feiten en de Hollywood-versies daarvan. Sluit uw ogen, denk aan de invasie in Normandië, wat voor beeld komt er bij u op? Ik zeg: tachtig procent kans dat dat beeld afkomstig is uit *Saving Private Ryan* of *The Longest Day*, gedramatiseerde en geformatteerde geschiedenis.

Fast neemt graag veel hooi op zijn vork. Zijn films gaan over ongemakkelijke thema's als slavernij (*Godville*, 2005), burgerdoden in Irak (*The Casting*, 2007), kindsoldaten in West-Afrika (*Nostalgia*, 2008) of een zelfmoordaanslag op een falafelzaak (*Take a Deep Breath*, 2008) en hij zet daarbij alle mogelijkheden van cinema en televisie in. Die laatste film toont bijvoorbeeld hoe een filmcrew bezig is die aanslag te verfilmen, en hoe de productie op een komische manier vastloopt – de acteur met de bom wordt ontslagen, de politie arriveert, er wordt geflirt bij de koffietafel, et cetera.

Een van zijn films is nu in Den Haag te zien, onderdeel van een goede, kleine tentoonstelling onder de titel *Speak, Memory*, met uiteenlopende werken die zich met het geheugen bezighouden. Van Fast is *Talk Show* te zien, een registratie van een live-performance uit 2009. Het is een doodeenvoudig idee: zes acteurs (Lili Taylor, Dave Hill, David Margulies, Rosie Perez, Tom Noonan en de vorig jaar overleden Jill Clayburgh) vertellen à deux een verhaal aan de ander, dat vervolgens aan de volgende wordt doorverteld. Gaandeweg vervagen details, worden nieuwe 'herinneringen' geïntroduceerd, belangrijke feiten vergeten of verzwegen en ook de emotionele lading verandert, van rouw en schok naar lacherig sarcasme. Wat begint als een verhaal over een journalist die in Irak wordt ontvoerd en geëxecuteerd, eindigt in een komisch nummer over een katholiek meisje dat zich laat bekeren. Het is, in die zin, een heerlijke film, met voortreffelijke acteurs en een levendige zaal en je zou er de volle 65 minuten bij moeten blijven.

Het navrante is dat de verhalen echt zijn: voorafgaand aan de opnamen kregen de acteurs afzonderlijk de geschiedenis te horen van Lisa Ramaci, wier echtgenoot Steven Vincent in 2005 in Irak werd vermoord, en van David Kaczynski, de broer van de UNA bomber. Dan voel je hoe bekend en verleidelijk en verraderlijk het format van zo'n sessie is, dat zo dicht ligt bij de talkshow, het televisie-interview waarin de amusementswaarde altijd op z'n minst even belangrijk is als de waarheid en waar wij, betrokken burgers, onze informatie aan ontleenen.

KOEN KLEIJN

Omer Fast, *Talk Show*, in *Speak, Memory*. Stroom, Den Haag, t/m 20 februari. www.stroom.nl. Fragmenten op www.gbagency.fr

Omer Fast, *Talk Show*, video-installatie, 2009